

A. FİLLER

İş, oluş, hareket bildiren sözcüklere **fiil** denir.
çalış-, gör-, koş-, yüz-, incele-, sev-

Fiiller temel anlam özelliklerine göre üçe ayrılır.

1- KILIŞ(İŞ) FİİLLERİ: Varlığın yaptığı işi ve hareketi bildiren fiillerdir. Yani nesne alabilen fiillerdir.

Çamaşırları yıkadım. Onu çağırır mısınız?
nesne kılış fiili nesne kılış fiili

2- DURUM FİİLLERİ: Varlığın içinde bulunduğu durumu belirten fiillerdir. Nesne almazlar.

Çocuk uyudu. Öğrenciler güldü.
durum fiili durum fiili

3- OLUŞ FİİLLERİ: Varlığın zaman içinde nasıl bir değişime uğradığını anlatan fiillerdir. Nesne almazlar.

Çocuğun yüzü sararmış. Meyveler olgunlaşmış.
oluş fiili oluş fiili

FİİLLERDE KİP VE KİŞİ

Fiillerin cümlede kullanılması için çekimlenmesi gerekir. Yani haber veya dilek kiplerinden birini alması gerekir. Haber ve dilek kiplerini alınca şahıs eklerini almış olurlar. Böylece kip ve kişi ekleri alan fiillere **çekimli fiil** denir.

Fiil + Kip eki + Şahıs eki = çekimli fiil

FİİLLERDE ŞAHIS

Fiilin bildirdiği işi, hareketi, oluşu gerçekleştiren varlık, fiilin şahısıdır.

Türkçede dört tip şahıs eki bulunmaktadır.

	Görülen geçmiş zaman ve şart kipinde kullanılanlar:	Duyulan geçmiş zaman, şimdiki zaman, gelecek zaman, geniş zaman ve gereklilik kipinde kullanılanlar:	İstek kipinin çekiminde kullanılanlar	Emir kipinin çekiminde kullanılanlar
Birinci Tekil	Koştu-m	Anlamış-ım	Baka-yım	
Birinci Çoğul	Koşsa-k	Anlar-ız	Sevelim	
İkinci tekil	Koştu-n	Anlıyor-sun	Baka-sın	Kalk
İkinci Çoğul	Koşsa-nız	Anlamalısınız-anlayacak	Seve-siniz	Gel-iniz
Üçüncü Tekil	Koştu	Anlamış-lar	Baka	Kalk-sın
Üçüncü çoğul	Koşsa-nız		Seve-ler	Gel-sinler

Fiillerde kip:**a) HABER KİPLERİ****Görülen Geçmiş Zaman:**

Geçmişte yapılan veya tanık olunan fiilleri anlatmak için kullanılır. İşin yapılma zamanı söyleme zamanından öncedir. Fiil kök veya gövdelerine getirilen “-dı,-di,-du,-dü,-tı,-ti,-tu,-tü” ekleriyle yapılır.

Koş-tu-m, gül-dü-k, sev-di-n, sus-tu-nuz, git-ti, ağla-dı-k

Duyulan Geçmiş Zaman:

Bildirilen işin, hareketin yapıldığını başkasından duyma anlamı vardır. İşin yapılma zamanı söyleme zamanından öncedir. Fiil kök veya gövdelerine getirilen “-mış,-miş,-muş,-müş” ekleriyle yapılır.

Koş-muş-um, atla-mış-lar, gel-miş, söyle-miş-iz

Şimdiki Zaman:

Eylemin içinde bulunulan zamanda yapıldığını anlatan kiptir. İşin yapılma zamanı ile söyleme zamanı aynıdır. Fiil kök veya gövdelerine getirilen “-yor” ekiyle yapılır. Yüz-ü-yor-um, gel-i-yor, ayrıl-ı-yor-lar, incel-i-yor-sunuz.

Gelecek Zaman:

Eylemin bildirdiği iş, oluş, hareketin gelecek bir zamanda gerçekleşeceğini anlatan kiptir. İşin yapılma zamanı, söyleme zamanından sonradır. Fiil kök veya gövdelerine getirilen “-acak,-ecek” ekleriyle yapılır. Çık-acak-ız, göm-ecek-siniz, büyüt-ecek-ler, gez-ecek

Geniş Zaman:

Eylemin her zaman yapıldığını bildiren kiptir. Fiil kök veya gövdelerine getirilen “-r, -ır, -ir, -ur, -ür, -ar, -er” ekleriyle yapılır.

Çalış-ır-lar, konuş-ur-uz, birleş-ir-ler, ötüş-ür

b) DİLEK KİPLERİ:**Gereklilik Kipi:**

Eylemin yapılmasının ya da yapılmamasının gerekli olduğunu bildirir. Fiil kök ya da gövdelerine getirilen “-malı, -meli” ekleriyle yapılır.

Yap-malı, anlat-malı-sın, dinle-meli-yiz,

İstek Kipi:

Fiilin yapılmasındaki istek ve niyeti gösteren kiptir. Fiil kök ya da gövdelerine getirilen “-a, -e, -ayım, -eyim, -alım, -elim” ekleriyle yapılır. Al-ayım, ver-e-sin, koş-alım

Şart Kipi:

Bir yargının gerçekleşmesinin bir koşula bağlandığı kiptir. Fiil kök ya da gövdelerine getirilen “-sa, -se” ekleriyle yapılır.

Oyna-sa-k al-sa-nız, görün-se-ler, üzül-me-se-n

Emir Kipi:

Fiilin yapılması gerektiğini emir şeklinde ifade eden kiptir. Bu kipin I. tekil ve I. çoğul çekimleri yoktur. Sus, dinle-y-in, gel-iniz, kalk-sın, gör-sünler

YAZIMI KARIŞTIRILAN SÖZCÜKLER:

Aşağıdaki tabloda yazımı en çok sözcüklerin bazılarının yazımları ile ilgili doğru ve yanlış yazım örnekleri verilmiştir.

Sözcüğün yanlış yazımı	Sözcüğün doğru yazımı
Her şey	Her şey
Heran	Her an
Herhangibir	Herhangi bir
Hiçbir	Hiçbir
Bir çok	Birçok
Pek çok	Pek çok
Ardı ardına	Ard arda
Vatan sever	Vatansever
Baş hekim	Başhekim
Yanı sıra	Yanı sıra
Tıraş	Tıraş
Klavuz	Kılavuz
Şevkat	Şefkat
Birden bire	Birdenbire
Git gide	Gitgide
Meyva	Meyve

B. NOKTALAMA İŞARETLERİ**Nokta (.):**

Cümle sonlarına nokta konur: Atatürk 1881 yılında doğdu.

Bazı kısaltmaların sonuna konur: alb. Dr. Cadd.

Sıra sayılarının sonuna konur: 1. Sınıf, 4. Satır

Madde belirtmek için kullanılan rakam ve harflerden sonra konur: 1. A.

Tarihlerin yazımında gün, ay, yıl arasına konur: 01.11.2019

Saat ve dakika yazılırken araya konur: 12.18, 20.00

Çarpma işareti yerine kullanılır: 4.5=20

Sayı bölüklerinin arasına konur: 123.334

Arka arkaya sıralanan virgülle ayrılan sayıların sonuncusuna konur: 2, 3, 4. Sınıflar

Virgül (,):

Birbiri ardına sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasına konur: Ali, Ayşe, Mehmet sınıfın başarılı öğrencileri.

Sıralı cümleleri birbirinden ayırmada konur: eve geldi, karnını doydurdu, yattı.

Cümledeki ara söz ve cümleleri ayırmada konur: yazın doğduğum yere, Ankara'ya, gideceğiz.

Anlama güç kazandırmak için tekrarlanan kelimeler arasına konur. Fakat ikilemeler arasına virgül konmaz: akşam, yine akşam, yine akşam.

Tırnak içine alınmayan aktarma cümlelerden sonra konur: kalın giyin hava soğuk, dedi.

Cümlede anlam karışıklığını önlemek için kullanılır: genç, kadına yer verdi.

Hitaplardan sonra kullanılır: sevgili kardeşim,

Kesirli sayıların yazımında tam sayı ile ondalık kısmın arasına konur: 8,05

Eğik çizgi (/):

Adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasına konur: no18/2

Semt ile şehir arasına konur: Serdivan / SAKARYA

Dil bilgisinde eklerin türevlerini göstermede kullanılır -lık / -lik

Bölme işareti olarak kullanılır: 20/5=4